

Tradiția Moba / Cositul pe Muntele Rajac

Interviul cu doamna Danica Pavlović, realizat de Jelena Bjegović într-o cafenea din Belgrad. decembrie 2021.

Danica Pavlović are 65 de ani. După studii, ea este tehnician în economie. Danica este acum pensionară. Ea a lucrat la Banca Națională a Serbiei, în calitate de controlor al tranzacțiilor intranaționale în cadrul Departamentului de Finanțe Străine. Ea locuiește în Belgrad, dar originile ei sunt din Ljig, un orașel cca. 100 km sud-vest de Belgrad.

Jelena Bjegović (JB): Ne-am întâlnit astăzi pentru a vorbi despre obiceiul moba și despre festivitatea „Cositul pe Muntele Rajac”. Ce înseamnă personal pentru dumneavoastră obiceiul moba și festivitatea „Cositul pe Muntele Rajac”?

Danica Pavlović (DP): Pe atunci, când eram o fetiță care creștea în satul Kadine Luke, de unde provine familia mamei mele, chemarea pentru moba era un apel pentru toate generațiile, tineri și bătrâni, să fie împreună și să facă o muncă. Întregul sat lucra ca unul singur. Toată lumea era condusă astfel încât munca să fie făcută. În comunitatea noastră, cositul era cea mai frecventă cauză de chemare la moba, mai ales în timpul verii. Festivitatea "Cositul pe muntele Rajac" se trage direct din această tradiție. La fel ca pe vremuri, de jumătate de secol de la prima sărbătoare, în fiecare an în jurul zilei de Sfântul Petru [12 iulie] oamenii sunt chemați la cosit. Întreaga comunitate este dornică ca festivitatea să fie un succes, astfel "Cositul" este o moba în sine. Pentru mine, personal, înseamnă afirmarea solidarității și a comunității, ajutorul reciproc pentru a depăși dificultățile și a contribui la prosperitatea satului.

JB: Ce ați învățat și ce experiențe aveți ca participant la „Cositul pe Muntele Rajac”?

DP: Din experiențele de participare la Moba și în organizarea festivității „Cositul pe Muntele Rajac”, am învățat să fiu solidară cu oamenii nevoiași și cu comunitatea. Am dezvoltat un sentiment profund al apartenenței la comunitate. Am învățat și despre rolurile sociale. Știți zicala: „cine cosește și cine duce apa”. Se știe cine este didija [gazda cositului], cine sunt purtători de apă, cine pregătește prânzul și cine îl aduce la cositori etc. Totuși, suntem încă împreună cu un scop comun.

Am învățat multe despre meșteșuguri: tricostat, broderie, țesut. Am învățat și ceva despre meseria de fierărie. Am învățat multe despre gastronomia tradițională – să fac plăcinte, gogoși, kaymak, rakija etc. Abilitățile mele de gătit s-au îmbunătățit. Știți că fac plăcinte și gogoși delicioase! Pentru abilitățile mele de gătit și copt, pot credita „Cositul pe Muntele Rajac”.

În fiecare an festivitatea se încheie cu spectacole de cântece tradiționale și grupuri de muzică. M-am perfecționat să dansez kolo-ul nostru tradițional și am învățat și câteva cântece.

Dumneavoastră vă ocupați de ecologie, așa că vreau să vă spun că datorită participării la festivitatea "Cositul pe Muntele Rajac" am învățat și eu ceva despre ecologie. Dacă pajiștile nu ar fi cosite, ar deveni buruienoase, ceea ce ar pune în pericol alte câteva specii de floră și faună. Asta se reflectă asupra biodiversității. "Cositul pe Muntele Rajac" contribuie, așadar, la menținerea biodiversității. Datorită "Cositului" nu mai există pajiști cu buruieni!

JB: După părerea dumneavoastră, de ce sunt importante moba și „Cositul pe Muntele Rajac” pentru municipalitatea Ljig, care organizează festivitatea și comunitatea?

DP: Moba este importantă pentru că promovează solidaritatea și coeziunea socială. Toată lumea din comunitate depune eforturi pentru ca această comunitate să prospere. Vorbesc despre toate generațiile, tinere și bătrâne, fiecare, în funcție de abilitățile sale, își aduce contribuția personală. Nu mă face să vorbesc despre fete și băieți, care se pot întâlni și se pot cunoaște! [râde]

Când vorbim despre municipalitatea Ljig, vă reamintesc că a fost și este încă un mic municipiu chiar în afara Belgradului, pe comunicația de trafic foarte importantă care duce spre Vestul Serbiei, Muntenegru și Marea Adriatică. Sărbătoarea „Cositul pe Muntele Rajac” a încurajat oamenii din comunitatea Ljig să se gândească mai mult la obiceiurile și cultura lor, să realizeze că principala componentă a identității lor este afinitatea pentru solidaritate și aspirațiile de a depăși dificultățile împreună. De asemenea, Ljig a devenit cunoscută ca municipalitate care atrage cositori și turiști din toate colțurile Balcanilor. Si de dincolo. Știți că „Cositul pe muntele Rajac” adună cositori din toată regiunea. Toată lumea aduce ceva care arată, spune ceva despre esența moba și a cositului. Este atât de minunat să vezi broderii colorate pe cămășile albe pe care le poartă cositorii, fiecare fiind costume tradiționale în comunitățile lor. Ca gazde, oferim ceea ce avem, obiceiurile noastre, ne împărtășim credințele și valorile, tradițiile noastre. Să vă spun că nu este atât de diferit de alții. Suntem puțini, dar nu ne împiedică să găsim destul de ușor ceva în comun.

JB: Conform părerii și experiențelor dumneavoastră, cum este legată „Cositul pe Muntele Rajac” de alte expresii ale culturii vii din Serbia?

DP: Pe lângă moba, „Cositul” prețuiește și două practici sociale importante: prelo și poselo. Prelo este o practică în care femeile și fetele se reunesc pentru a lucra la lucrările lor de artizanat. În ziua dinaintea „Cositului”, după-amiaza, femeile din comunitate se reunesc pentru a lucra și pentru a prezenta obiectele de artizanat finalizate. După prelo, toată lumea se adună pe poselo. Poselo este o practică tradițională de a se întâlni pentru a socializa. Femeile, bărbații, fetele și băieții se întrec între ei pentru a vedea cine va cânta mai bine, cine va spune o glumă mai bună, cine va câștiga jocurile sociale. Totul păstrează spiritul vremurilor de odinioară, când prelo și poselo erau aproape singura modalitate de interacțiune informală a tuturor sătenilor